

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**

**Кафедра ветеринарно-санітарної експертизи, гігієни продуктів
тваринництва та патологічної анатомії імені Й.С. Загаєвського**

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**«ГІГІЄНА ТА ЕКСПЕРТИЗА ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ І
КОРМІВ»**

галузь знань	<u>21 «Ветеринарія»</u>
спеціальність	<u>212 «Ветеринарна гігієна, санітарія і експертиза»</u>
рівень вищої освіти	<u>Третій (освітньо-науковий) рівень</u>
інститут, факультет, відділення	<u>факультет ветеринарної медицини</u>

Робоча програма навчальної дисципліни «Гігієна та експертиза харчових продуктів і кормів».

Робоча програма навчальної дисципліни «Гігієна та експертиза харчових продуктів і кормів» для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня галузі знань 21 «Ветеринарія» за спеціальністю 212 «Ветеринарна гігієна, санітарія і експертиза» / Укладач: О.А. Хіцька. Біла Церква: БНАУ, 2023. 15 с.

Розробник:

О.А. Хіцька – доцент кафедри ветсанекспертизи, гігієни продуктів тваринництва та патанатомії ім. Й.С. Загаєвського, кандидат ветеринарних наук

Робочу програму затверджено на засіданні кафедри ветсанекспертизи, гігієни продуктів тваринництва та патанатомії ім. Й.С. Загаєвського

Протокол № 1 від 22 серпня 2023 р.

Завідувач кафедри, доктор вет. наук, професор

 В.П. Лясота

Голова Академічної Ради, доктор вет. наук
(Протокол № 1 від 28 серпня 2023 р.)

 І.О. Рубленко

Схвалено методичною комісією ФВМ
(Протокол № 1 від 29 серпня 2023 р.)

Голова методичної комісії,
доктор ветеринарних наук

 С.А. Власенко

ЗМІСТ

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	4
2. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ	5
3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ	5
4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	7
5. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	7
6. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	9
6.1. Лекції	9
6.2. Практичні заняття	9
6.3. Самостійна робота	10
7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ	11
8. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ	11
9. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ	11
10. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ	11
11. ПЕРЕЛІК НАОЧНИХ ТА ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ	13
РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ	13

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Згідно з навчальним планом на 2023–2024 навчальний рік, на вивчення дисципліни «Гігієна та експертиза харчових продуктів і кормів» для денної форми навчання виділено всього 120 академічних годин (4 кредити ECTS), у т.ч. аудиторних – 40 годин (лекції – 20, практичні заняття – 20), самостійна робота студентів – 80 годин.

Опис навчальної дисципліни за показниками та формами навчання наведено в таблиці:

Найменування показників	Шифр та найменування галузі знань, спеціальності, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів, відповідних ECTS – 4	Галузь знань: 21 – Ветеринарія	Нормативна
Змістових модулів – 4	Спеціальність: 212 – Ветеринарна гігієна, санітарія і експертиза	Рік підготовки: 4-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання – проєкт за вибором аспіранта		Семестр
Загальна кількість академічних годин – 120		2-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи аспіранта – 4		Лекції
		20 год.
	Практичні заняття	
	20 год.	
	Самостійна робота	
80 год.		
	Підсумковий контроль: іспит	

2. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна «Гігієна та експертиза харчових продуктів і кормів» базується на знаннях таких дисциплін: «Ветеринарно-санітарна експертиза з основами технології та стандартизації продуктів тваринництва», «Анатомія свійських тварин», «Ветеринарна мікробіологія та імунологія», «Ветеринарна санітарія та гігієна», «Внутрішні хвороби тварин», «Ветеринарна токсикологія», «Патологічна анатомія та розтин», «Акушерство, гінекологія і біотехнологія відтворення тварин», «Епізоотологія та інфекційні хвороби», «Паразитологія та інвазійні хвороби».

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Мета курсу: оволодіння методами та критеріями комплексного оцінювання якості і безпечності харчових продуктів, формування системи компетенцій, необхідних для самостійного виконання наукових досліджень за спеціальністю «Ветеринарна гігієна, санітарія і експертиза».

Компетентності, якими повинен оволодіти науковець:

Загальні компетентності:

Комплексність та системний підхід до проведення наукових досліджень на рівні доктора філософії.

Комплексність в організації творчої діяльності та процесу проведення наукових досліджень. Здатність організовувати творчу діяльність та процес проведення наукових досліджень.

Здатність оцінювати та забезпечувати високу якість виконаних робіт.

Здатність генерувати нові науково-теоретичні та практично спрямовані ідеї (креативність).

Комплексність у прийнятті обґрунтованих рішень.

Комплексність у розробці та реалізації наукових проектів та програм. Здатність розробляти та реалізовувати наукові проекти і програми в галузі ветеринарної медицини, гігієни, санітарії і експертизи, зокрема безпечності та окремих показників якості харчових продуктів і кормів.

Комплексність у педагогічній діяльності щодо організації та здійснення освітнього процесу, навчання, виховання, розвитку і професійної підготовки студентів до певного виду професійно-орієнтованої діяльності.

Спеціальні (фахові) компетентності:

Комплексність у проведенні досліджень у галузі ветеринарної медицини, гігієни, санітарії і експертизи.

Здатність до ретроспективного аналізу наукового доробку у напрямі дослідження гігієни тварин, гігієни харчових продуктів і кормів.

Комплексність у володінні інформацією щодо сучасного стану і тенденцій розвитку світової і вітчизняної ветеринарної науки, зокрема гігієни тварин, гігієни харчових продуктів і кормів.

Комплексність у проведенні критичного аналізу різних інформаційних джерел, авторських методик, конкретних освітніх, наукових та професійних текстів у галузі ветеринарної медицини, гігієни тварин, санітарії і експертизи.

Комплексність у виявленні, постановці та вирішенні наукових задач та проблем у галузі ветеринарної медицини, гігієни тварин, санітарії і експертизи.

Здатність створювати нові знання через оригінальні дослідження, якість яких може бути визнана на національному та міжнародному рівнях.

Комплексність у набутті та розумінні значного обсягу сучасних науково-теоретичних знань у галузі гігієни тварин, гігієни харчових продуктів і кормів.

Результати навчання відповідно до освітньо-наукової програми:

РН 1. <i>Знання та розуміння</i> теорії та методології системного аналізу, <i>знання та розуміння</i> етапів реалізації системного підходу при дослідженні процесів та явищ у ветеринарній гігієні. Санітарії та експертизи, <i>вміння та навички</i> використовувати методологію системного аналізу у гігієнічній науці.
РН 1. <i>Вміння та навички</i> організовувати творчу діяльність, роботу над науковими статтями та доповідями. <i>Вміння та навички</i> виконувати належні, оригінальні і придатні для опублікування дослідження в галузі ветеринарної медицини, гігієни тварин, гігієни харчових продуктів і кормів та суміжних з ним сферах природничих наук
РН 3. <i>Вміння та навички</i> організовувати самоперевірку відповідності матеріалів дисертаційного дослідження встановленими вимогам.
<i>Вміння та навички</i> здійснювати ретроспективний аналіз наукового доробку у напрямі дослідження ветеринарної гігієни, гігієни харчових продуктів і кормів
РН 5. <i>Знання та розуміння</i> генезису розвитку наукової думки у галузі ветеринарної гігієни, санітарії та експертизи. <i>Вміння та навички</i> використовувати статистичні методи аналізу для встановлення тенденцій та динамічних процесів у ветеринарній гігієні, санітарії і експертизи.
<i>Вміння та навички</i> планувати та управляти часом підготовки дисертаційного дослідження.
РН 5. <i>Вміння та навички</i> проводити критичний аналіз різних інформаційних джерел, конкретних освітніх, наукових та професійних текстів у галузі ветеринарної медицини, гігієни тварин, гігієни харчових продуктів і кормів.
РН 5. <i>Вміння та навички</i> виявляти та вирішувати наукові задачі та проблеми у галузі ветеринарної медицини, гігієни тварин, гігієни харчових продуктів і кормів. <i>Вміння та навички</i> формулювати мету, задачі, об'єкт та предмет дослідження. <i>Вміння та навички</i> формувати структуру дисертаційного дослідження та рубрикацію його змістовного наповнення, а також представляти власні результати на розгляд колег.
РН 6. <i>Вміння та навички</i> створювати нові знання через оригінальні дослідження, якість яких може бути визнана на національному та міжнародному рівнях. <i>Вміння та навички</i> брати участь у наукових дискусіях на міжнародному рівні, відстоювати свою власну позицію на конференціях, семінарах та форумах.
РН 7. <i>Вміння та навички</i> публічно представляти, захищати результати дисертаційного дослідження, обговорювати їх і дискутувати з науково-професійною спільнотою. <i>Вміння та навички</i> використовувати сучасні засоби для візуальної презентації результатів дисертаційного дослідження.
<i>Вміння та навички</i> брати участь у критичному діалозі. <i>Вміння та навички</i> зацікавити результатами дослідження з гігієни тварин, гігієни харчових продуктів і кормів.
РН 7. <i>Знання</i> концептуальних, теоретичних і методологічних основ ветеринарно-санітарної експертизи харчових продуктів. <i>Вміння та навички</i> аналізу та оцінки біологічних, хімічних і фізичних чинників для виробництва, переробки, зберігання, транспортування й реалізації харчових продуктів і побічних продуктів тваринного походження.
РН 7. <i>Знання</i> теоретичних і методичних основ забезпечення ветеринарно-санітарного контролю ланцюга виробництва, переробки й обігу харчових продуктів і побічних продуктів тваринного походження з метою гарантування їх безпечності та якості. <i>Вміння та навички</i> розроблення нових й удосконалення чинних методів, що гарантують належний контроль показників безпечності та якості харчових продуктів.
РН 8. <i>Знання</i> впливу нових технологій та технічних рішень виробництва, переробки та обігу харчових продуктів і побічних продуктів тваринного походження на їх безпечність та якість. <i>Вміння та навички</i> аналізу ризиків, розробка критеріїв оцінювання ветеринарно-санітарного стану потужностей (об'єктів), що використовуються для виробництва та обігу харчових продуктів і побічних продуктів тваринного походження.

4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Сучасний стан нормативно-правового забезпечення гігієни та експертизи харчових продуктів і кормів в Україні

Національне законодавство з гігієни та експертизи харчових продуктів і кормів.

Імплементация європейських вимог в національне харчове законодавство.

Організація діяльності та вимоги до випробувальних лабораторій, які здійснюють дослідження гігієни та експертизи харчових продуктів і кормів.

Методологія та сучасні методи контролю гігієни та експертизи харчових продуктів і кормів.

Гігієна кормових засобів.

Об'єкти, принципи та методи гігієни кормових засобів.

Класифікація, принципи та критерії оцінки гігієни та експертизи кормових засобів.

Методи дослідження показників гігієни та експертизи кормів, реєстрація та інтерпретація результатів досліджень

Моніторинг залишків забруднюючих речовин, токсикантів у кормах: принципи, процедури відбору та підготовки проб, методи випробування, аналіз одержаних результатів.

Змістовий модуль 2. Гігієна та експертиза харчових продуктів і кормів. Об'єкти, принципи та методи гігієни і експертизи м'ясних продуктів (необроблених, напівоброблених, оброблених).

Моніторинг залишків забруднюючих речовин, токсикантів і ветеринарних препаратів у м'ясі та м'ясних продуктах: принципи, процедури відбору та підготовки проб, методи випробування, аналіз одержаних результатів.

Змістовий модуль 3. Гігієна та експертиза молока і молочних продуктів

Об'єкти, принципи та методи гігієни і експертизи молока і молочних продуктів

Лабораторний моніторинг методів гігієни та експертизи молока.

Моніторинг залишків забруднюючих речовин, токсикантів і ветеринарних препаратів у молоці та молочних продуктах: принципи, процедури відбору та підготовки проб, методи випробування, аналіз одержаних результатів.

Змістовий модуль 4. Гігієна та експертиза продуктів аквакультури і бджільництва

Класифікація, принципи та критерії оцінки гігієни та експертизи харчових гідробіонтів.

Методи дослідження показників гігієни та експертизи харчових гідробіонтів, реєстрація та інтерпретація результатів досліджень

Моніторинг залишків забруднюючих речовин, токсикантів і ветеринарних препаратів у продуктах аквакультури: принципи, процедури відбору та підготовки проб, методи випробування, аналіз одержаних результатів.

Об'єкти, принципи, методи та критерії оцінки гігієни та експертизи харчових дослідження показників апіпродуктів.

5. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
л		лб	п	інд	СРЗ	
1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль 1. Сучасний стан нормативно-правового забезпечення гігієни та експертизи харчових продуктів і кормів в Україні						

<i>Тема 1.1.</i> Національне законодавство з гігієни та експертизи харчових продуктів і кормів Імплементация європейських вимог в національне харчове законодавство.		2		-		6
<i>Тема 1.2.</i> Організація діяльності та вимоги до випробувальних лабораторій, які здійснюють дослідження з гігієни та експертизи харчових продуктів і кормів				2		6
<i>Тема 1.3.</i> Методологія та сучасні методи контролю з гігієни та експертизи харчових продуктів і кормів.		2		4		8
Разом за змістовим модулем 1	30	4		6		20
Змістовий модуль 2. Гігієна та експертиза м'яса та м'ясних продуктів						
<i>Тема 1.</i> Об'єкти, принципи та методи гігієни і експертизи м'ясних продуктів (необроблених, напівоброблених, оброблених)		4		2		10
<i>Тема 2.</i> Моніторинг залишків забруднюючих речовин, токсикантів і ветеринарних препаратів у м'ясі та м'ясних продуктах: принципи, процедури відбору та підготовки проб, методи випробування, аналіз одержаних результатів		2		2		10
Разом за змістовим модулем 2	30	6		4		20
Змістовий модуль 3. Гігієна та експертиза молока і молочних продуктів						
<i>Тема 3.1.</i> Об'єкти, принципи та методи гігієни і експертизи молока і молочних продуктів		2		-		4
<i>Тема 3.2.</i> Лабораторний моніторинг гігієни і експертизи молока і молочних продуктів		2		2		6
<i>Тема 3.3.</i> Моніторинг залишків забруднюючих речовин, токсикантів і ветеринарних препаратів у молоці та молочних продуктах: принципи, процедури відбору та підготовки проб, методи випробування, аналіз одержаних результатів		2		2		10
Разом за змістовим модулем 3	30	6		4		20
Змістовий модуль 4. Гігієна та експертиза продуктів аквакультури і бджільництва						
<i>Тема 4.1.</i> Класифікація, принципи та критерії оцінки гігієни та експертизи харчових гідробіонтів		2		-		4
<i>Тема 4.2.</i> Методи дослідження показників гігієни та експертизи харчових гідробіонтів, реєстрація та інтерпретація результатів досліджень				2		6
<i>Тема 4.3.</i> Моніторинг залишків забруднюючих речовин, токсикантів і ветеринарних препаратів у продуктах аквакультури: принципи, процедури відбору				2		6

та підготовки проб, методи випробування, аналіз одержаних результатів						
Тема 4.4. Об'єкти, принципи, методи та критерії оцінки гігієни та експертизи показників апіпродуктів		2		2		4
Разом за змістовим модулем 4	30	4		6		20
Усього годин	120	20	-	20	-	80

Примітка: л – лекції, п – практичні заняття, лб – лабораторно-практичні заняття; інд – індивідуальні завдання; СРЗ – самостійна робота здобувачів.

6. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Лекції

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль 1		
1	Національне законодавство з гігієни та експертизи харчових продуктів і кормів. Імплементация європейських вимог в національне харчове законодавство	2
2	Методологія та сучасні методи контролю з гігієни та експертизи харчових продуктів і кормів.	2
Змістовий модуль 2		
1	Об'єкти, принципи та методи гігієни і експертизи м'ясних продуктів	4
2	Моніторинг залишків забруднюючих речовин, токсикантів і ветеринарних препаратів у м'ясі та м'ясних продуктах	2
Змістовий модуль 3		
1	Об'єкти, принципи та методи гігієни і експертизи молока і молочних продуктів	2
2	Лабораторний моніторинг якості та безпечності молока	2
3	Моніторинг залишків забруднюючих речовин, токсикантів і ветеринарних препаратів у молоці та молочних продуктах	2
Змістовий модуль 4		
1	Класифікація, принципи та критерії оцінки гігієни та експертизи харчових гідробіонтів	2
2	Об'єкти, принципи, методи та критерії оцінки гігієни та експертизи харчових гідробіонтів.	2

6.2. Практичні заняття

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль 1		
1	Організація діяльності та вимоги до випробувальних лабораторій, які здійснюють дослідження з гігієни та експертизи харчових продуктів і кормів.	2
2	Лабораторний контроль гігієни та експертизи харчових продуктів і кормів:	4

	процедури підтвердження ефективності лабораторної діагностики, метрологічне забезпечення, процедури документування результатів	
Змістовий модуль 2		
1	Класифікація показників гігієни та експертизи м'ясних продуктів, методи моніторингових досліджень	2
2	Державні стандарти та Регламенти ЄС щодо критеріїв гігієни та безпечності м'яса різних видів тварин і птиці. Показники державного моніторингу молока, методи та методики досліджень. Аналіз та реєстрація одержаних результатів	4
Змістовий модуль 3		
1	Класифікація показників гігієни та експертизи молока і молочних продуктів, сучасні методи досліджень	4
2	Державні стандарти та Регламенти ЄС щодо критеріїв безпечності молока. Показники державного моніторингу молока, методи та методики досліджень. Аналіз та реєстрація одержаних результатів	4
Змістовий модуль 4		
	Методи дослідження показників гігієни та експертизи харчових гідробіонтів, реєстрація та інтерпретація результатів досліджень	2
	Моніторинг залишків забруднюючих речовин, токсикантів і ветеринарних препаратів у продуктах аквакультури: принципи, процедури відбору та підготовки проб, методи випробування, аналіз одержаних результатів	2
	Стандартні лабораторні процедури, сучасні методи та методики комплексної оцінки гігієни та експертизи продуктів бджільництва	2

6.3. Самостійна робота

Самостійні заняття спрямовані на самостійне, більш глибоке вивчення програмного матеріалу за окремими темами й розділами дисципліни, які не включені в повному обсязі до тематики лекційного курсу та лабораторного практикуму.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль 1		
1	Основні положення та термінологія харчового законодавства України. Аналіз європейського та міжнародного харчового законодавства (структура органів, сайти)	6
2	Вимоги та основні положення ДСТУ ISO/IEC 17025 «Загальні вимоги до випробувальних та калібрувальних лабораторій». Логістика, структура та принципи лабораторного забезпечення досліджень якості і безпечності харчових продуктів в Україні	6
	Порядок дослідження харчових продуктів в Україні за показниками безпечності та якості	8
Змістовий модуль 2		
1	Опрацювання та аналіз нормативно-технічної документації, огляд сайтів офіційних структур, які здійснюють контроль гігієни та експертизи м'ясних продуктів	10
2	Принципи, ефективність та застосування методів досліджень безпечності м'ясних продуктів. Процедури відбирання проб м'ясних продуктів для досліджень	10
Змістовий модуль 3		

1	Опрацювання та аналіз нормативно-технічної документації, огляд сайтів офіційних структур, які здійснюють контроль гігієни та експертизи молочних продуктів	4
2	Стандартні операційні процедури відбирання та підготовки проб молока і молочних продуктів для досліджень	6
3	Принципи, ефективність та застосування методів молока і молочних продуктів досліджень безпечності	10
Змістовий модуль 4		
1	Опрацювання та аналіз нормативно-технічної документації, огляд сайтів офіційних структур, які здійснюють контроль гігієни та експертизи продуктів аквакультури	4
2	Стандартні операційні процедури відбирання та підготовки проб продуктів аквакультури для досліджень	6
3	Принципи, ефективність та застосування методів досліджень безпечності продуктів аквакультури	6
4	Опрацювання та аналіз нормативно-технічної документації, огляд сайтів офіційних структур, які здійснюють контроль гігієни та експертизи продуктів бджільництва	4

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Під час лекційного курсу використовуються слайдові презентації (у програмі *Power Point*), відеофільми, роздатковий матеріал, дискусійне обговорення проблемних питань.

На практичних заняттях використовуються наочні засоби, чинні НТД (Закони України, національні стандарти, інструкції, накази Державної служби з безпечності харчових продуктів та захисту споживачів України, Регламенти ЄС, Комісії Кодекс Аліментаріус тощо).

8. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Поточний контроль знань проводиться в усній (опитування) та письмовій формах. Контроль самостійної роботи проводиться шляхом перевірки рефератів та/або презентацій, схем.

Підсумковий контроль знань відбувається на іспиті, який проводиться в усній чи письмовій формі у вигляді екзаменаційних білетів (три завдання в одному білеті).

9. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ

Оцінка за лекційне заняття виставляється за активність аспіранта в дискусії, якість презентацій чи рефератів.

Оцінку на практичному занятті аспірант отримує за виконані практичні завдання, кейси, зроблені доповіді, презентації, есе, активність під час дискусій.

Під час модульного та підсумкового контролю засобами оцінювання результатів навчання з дисципліни є тести або білети.

10. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Поточний контроль успішності здійснюється за чотирирівневою шкалою – «2», «3», «4», «5».

Критерії оцінювання результатів навчання за чотирирівневою шкалою

Бали	Критерії оцінювання
«Відмінно»	Отримують за роботу, в якій повністю і правильно виконано завдання. Водночас аспірант має продемонструвати вміння аналізувати і оцінювати явища, факти і процеси, застосовувати наукові методи для аналізу конкретних ситуацій, робити самостійні висновки, на основі яких прогнозувати можливий розвиток подій і процесів, докладно обґрунтувати свої твердження та висновки.
«Добре»	Отримують за роботу, в якій повністю і правильно виконано 75 % завдань. Водночас аспірант виявляє навички аналізувати і оцінювати явища, факти і події, робити самостійні висновки, на основі яких прогнозувати можливий розвиток подій і процесів та докладно обґрунтувати свої твердження та висновки.
«Задовільно»	Отримують за роботу, в якій правильно виконано 60 % завдань. При цьому аспірант не виявив вміння аналізувати і оцінювати явища, факти та недостатньо обґрунтував твердження та висновки, недостатньо певно орієнтується у навчальному матеріалі.
«Незадовільно»	Отримують за роботу, в якій виконано менш як 60 % завдань. При цьому аспірант демонструє невміння аналізувати явища, факти, події, робити самостійні висновки та їх обґрунтувати, що свідчить про те, що студент не оволодів програмним матеріалом.

Підсумкова оцінка з дисципліни виставляється за 100-бальною шкалою. Вона обчислюється як середнє арифметичне значення (САЗ) всіх отриманих студентом оцінок з наступним переведенням їх у бали за такою формулою:

$$БПК = \frac{САЗ \times \max ПК}{5},$$

де *БПК* – бали з поточного контролю; *САЗ* – середнє арифметичне значення усіх отриманих студентом оцінок (з точністю до 0,01); *max ПК* – максимально можлива кількість балів з поточного контролю.

Відсутність студента на занятті у формулі приймається як «0».

Критерії підсумкового оцінювання:

Під час підсумкового контролю засобами оцінювання результатів навчання з дисципліни є екзамен (за білетами – в кожному білеті по три питання).

Розподіл балів проводиться за наступною схемою:

Види робіт	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Модульний контроль	ІНДЗ	Загальний бал
Максимально можлива кількість балів	10	30	20	40	-	100

Примітка: ІНДЗ є частиною самостійної практичної підготовки і оформлюються ними у вигляді протоколів досліджень.

Шкала оцінювання успішності

За 100-бальною шкалою	За шкалою ECTS	За національною шкалою	
		іспит	залік
90–100	A	Відмінно	
82–89	B	Добре	

75–81	C		Зараховано
64–74	D	Задовільно	
60–63	E		
35–59	FX	Незадовільно (незараховано) з можливістю повторного складання	
1–34	F	Незадовільно (незараховано) з обов'язковим повторним вивченням	

11. ПЕРЕЛІК НАОЧНИХ ТА ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ

Наочні засоби:

1. Слайдові презентації у програмі Microsoft Office Power Point;
2. Інформаційні стенди та плакати у навчальній аудиторії;
3. Нормативно-технічна документація.

Технічні засоби:

1. Мультимедійний проектор;
2. Комплект комп'ютерного забезпечення з доступом до Інтернет.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література (підручники, посібники)

1. Ветеринарне правознавство України: Підручник / [І.В. Яценко, В.В. Кам'янський, М.М. Бондаревський, Н.М. Богатко та ін.]. За ред. професора І.В. Яценко. Харків: «Діса плюс», 2015. 392 с.
2. Гігієна первинної переробки тварин і продуктів забою: Навчальний посібник / О.М. Якубчак, А.І. Тютюн, Т.В. Таран, В.І. Джміль. Київ: ЦП «Компринт», 2015. 156 с.
3. Гігієна рослинних харчових продуктів: Навчальний посібник / [С.А. Ткачук, Н.М. Богатко, І.В. Яценко]. Київ: ЦП «КОМПРИНТ», 2016. 401 с.
4. Особливості впровадження системи НАССР на м'ясо-, молоко- та рибопереробних підприємствах України: Навчальний посібник / [Н.М. Богатко, Н.В. Букалова, В.В. Сахнюк, В.І. Джміль]. Біла Церква, 2016. 283 с.
5. Гігієна молока і молочних продуктів. Частина 1. Гігієна молока: Підручник / [І.В. Яценко, Н.М. Богатко, Н.В. Букалова та ін.]; За ред. І.В. Яценко, Н.М. Богатко, Н.В. Букалової, І.А. Бібена]. Харків: Діса плюс, 2016. 416 с.
6. Гігієна молока і молочних продуктів. Частина 2. Гігієна молочних продуктів: Підручник / [І.В. Яценко, Н.М. Богатко, Н.В. Букалова та ін.]; За ред. І.В. Яценко, Н.М. Богатко, Н.В. Букалової, І.А. Бібена. Харків: Діса плюс, 2016. 424 с.
7. Санітарія та гігієна в рибництві: навчально-методичний / [Т.В. Полтавченко, Н.М. Богатко, І.О. Парфенюк]. Рівне: НУВГП, 2016. 120 с.
8. Гігієна грибів і продуктів їх переробки: навчальний посібник: [Н.М. Богатко, Н.В. Букалова, В.В. Сахнюк, І.В. Яценко, Л.М. Богатко]. Біла Церква, 2017. 200 с.
9. Гігієна і експертиза харчових тваринних гідробіонтів та продуктів їх переробки. Частина 1. Гігієна і експертиза рибпромислової продукції: Підручник // [І.В. Яценко, Н.М. Богатко, Н.В. Букалова, Т.І. Фотіна та ін.]. Біла Церква, 2017. 680 с.
10. Гігієна і експертиза харчових тваринних гідробіонтів та продуктів їх переробки. Частина 2. Гігієна і експертиза водних ссавців, безхребетних гідробіонтів, продукції з риби: Підручник / [І.В. Яценко, Н.М. Богатко, Н.В. Букалова, Т.І. Фотіна та ін.]. Біла Церква, 2017. 648 с.

11. Довідник державного ветеринарного інспектора на державному кордоні України. Видання 2./[І.В. Яценко, Т.І. Фотіної, І.А. Бібена Н.М. Богатко та ін. За ред. І.В. Яценко, Т.І. Фотіної, І.А. Бібена, І.М. Лоцкіна]. Харків: «Диса плюс», 2018. 640 с.
12. Методологічні основи та методи наукових досліджень у ветеринарній гігієні, санітарії та експертизі: навчально-методичний посібник / [Антоненко П.П., Доровських А.В., Високос М.П., Милостивий Р.В., Калиниченко О.О., Василенко Т.О.]. Дніпро: Вид-ць «Свідлер А.Л.», 2018. 276 с. (електронна версія).
13. Гігієна виробництва, безпечність та якість ікри риби: навчальний посібник/[І.В. Яценко, Л.В. Бусол, Н.П. Головка, Н.М. Богатко, В.М. Кириченко]. Харків: «Стиль-Издат», 2019. 90 с.
21. Яценко І.В. Гігієна виробництва, безпечність та якість та експертиза рибних пресервів: навчальний посібник/[І.В. Яценко, Л.В. Бусол, Н.П. Смілик, М.О. Дехтярьов, Н.М. Богатко, І.В. Забарна]. Харків: «Стиль-Издат», 2019. 50 с.
22. Гігієна виробництва, безпечність та якість та експертиза рибних консервів: навчальний посібник/[І.В. Яценко, Л.В. Бусол, Н.П. Головка, Н.М. Богатко, К.О. Радіонова, І.В. Забарна, В.М. Кириченко]. Харків: «Стиль-Издат», 2019. 144 с.
23. Гігієна виробництва, безпечність та якість та експертиза риби коченої: навчальний посібник/[І.В. Яценко, Л.В. Бусол, І.А. Бібен, Н.М. Богатко, К.О. Радіонова, В.Я. Бінкевич]. Харків: «Стиль-Издат», 2019. 66 с.
24. Гігієна виробництва, безпечність та якість охолодженої, підмороженої та замороженої риби: навчальний посібник/[І.В. Яценко, Л.В. Бусол, І.А. Бібен, Н.М. Богатко, К.О. Радіонова, І. В. Забарна, В.Я. Бінкевич]. Харків: «Стиль-Издат», 2019. 110 с.
25. Гігієна виробництва, безпечність та якість соленої риби: навчальний посібник/[І.В. Яценко, Л.В. Бусол, І.А. Бібен, Н.М. Богатко, М.О. Дехтярьов, К.О. Радіонова]. Харків: «Стиль-Издат», 2019. 97 с.
26. Гігієна і експертиза продуктів первинної переробки забійних тварин: Підручник / [І.В. Яценко, Н.М. Богатко, Н.В. Букалова та ін.]; За ред. І.В. Яценко, Н.М. Богатко, І.А. Бібена. Дніпро: Нова ідеологія, 2019. 1200 с.
27. Безпечність та якість меду та апіпродуктів: монографія./[Н.М. Богатко, Т.Г. Мазур, Л.М. Богатко, І.В. Яценко, Т.В. Дудус, Г.В. Савчук, Д.Л. Богатко]. Біла Церква, 2020. 144 с.
28. Б Гігієна виробництва та експертиза харчових та інкубаційних яєць і яйце продуктів: навчальний посібник/[Богатко Н.М., Яценко І.В., Мельник А.Ю., Богатко Л.М., Фотіна Т.І., Букалова Н.В., Лясота В.П. та ін. За ред. Н.М. Богатко, І.В. Яценко, А.Ю. Мельник. Біла Церква, 2020. 165 с.
29. Yuan H. Brad K., Setyabrata D., Mustafa M. Farouk, Steven M. Melvin C. HuntD. Understanding postmortem biochemical processes and post-harvest aging factors to develop novel smart-aging strategies. Monograph 2019. 46 p. doi.org/10.1016/j.meatsci.2018.04.031.
30. Buchanan R., Coli M., Lammerding A. M., Clarke I. R. Potential Application of Risk Assessment Techniques to Microbiological Issues Related to International Trade in Food and Food Products. Monograph 2018. 121 p. doi: 10.4315/0362-028x-61.8.1075.
31. Codex Alimentarius Commission. Procedural Manual. Joint FAO/WHO Food Standards Programme 2016 Twenty-fifth edition. 253 p. URL: https://fssai.gov.in/upload/uploadfiles/files/Codex_Working_Procedural_Manual_25_Edition_16_08_2018.pdf.
32. Codex Alimentarius. Code of practice for the prevention and reduction of lead contamination in foods (CAC/RCP 56-2004). Rome, Italy: World Health Organization/Food and Agriculture Organization of the United Nations. 2014.
33. Food quality and safety systems. A training manual on food hygiene and the Hazard Analysis and Critical Control Points (HACCP) system. FAO, 2008. Available at. URL:<http://www.fao.org/docrep/W8088E/013/a1936e/a1936e00.pdf>.

Адреси сайтів в INTERNET

Аспіранти можуть користуватися електронними журналами і сайтами:
www.btsau.kiev.ua – сайт Білоцерківського НАУ;
www.consumer.gov.ua сайт Держпродспоживслужби України;
www.dssu.gov.ua – сайт Держспоживстандарту України;
www.iso.org – сайт International Organization for Standardization (ISO);
www.codexalimentarius.org – сайт Комісії ООН з безпеки продуктів харчування (UN Codex Alimentarius Commission);
<http://www.fao.org/home/en/> - сайт Продовольчої та сільськогосподарської організації ООН (FAO);
<http://www.who.int/en/> - сайт Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ);
<https://www.wto.org/> - сайт Світової організації торгівлі (СОТ);
<http://www.oie.int/> - сайт Всесвітньої організації охорони здоров'я тварин (Міжнародне епізоотичне бюро – МЕБ);
<http://www.efsa.europa.eu/> - сайт EFSA (Європейське агентство з безпечності харчових продуктів);
www.nbu.gov.ua – сайт Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського;
www.library.gov.ua – сайт Національної наукової медичної бібліотеки України;
www.nbu.gov.ua – сайт Центральної наукової сільськогосподарської бібліотеки НААНУ;
www.timm.kiev.ua – сайт Інституту продовольчих ресурсів НААН України;
www.haccp.kiev.ua – сайт Міжнародного інституту безпеки та якості продуктів харчування;
www.rada.gov.ua – законодавство на сайті Верховної Ради України;
www.menr.gov.ua – сайт Міністерства охорони довкілля України;
fda.gov – сайт Управління з контролю якості харчових продуктів і лікарських препаратів (FDA – Food and Drug Administration);
www.medved.kiev.ua – сайт Інституту екології і токсикології ім. Л.І. Медведя;
vetlabresearch.gov.ua – сайт Державного науково-дослідного інституту з лабораторної діагностики та ветеринарно-санітарної експертизи;
prokorovich.com.ua – сайт Національного наукового центру "Інститут бджільництва ім П.І. Прокоповича";
www.iekvm.kharkov.ua – сайт Національного наукового центру "Інститут експериментальної і клінічної ветеринарної медицини";
<http://www.fatoil-kharkov.com> – сайт Українського науково-дослідного інституту олій та жирів;
www.scivp.lviv.ua – сайт ДНДКІ ветеринарних препаратів та кормових добавок;
<http://ifr.com.ua> – сайт Інституту рибного господарства НААНУ;
www.imv.kiev.ua – сайт Інституту мікробіології і вірусології ім. Д.К.Заболотного НААНУ;
www.biocontrol.kiev.ua – сайт Державного науково-контрольного інституту біотехнології і штамів мікроорганізмів (ДНКІБШМ);
www.niipitan.com.ua – сайт Українського науково-дослідного інституту харчування;
www.nuft.edu.ua – сайт Науково-технічної бібліотеки Національного університету харчових технологій;
http://ec.europa.eu/food/fvo/audit_reports/details.cfm?rep_id=3377
<http://whereismymilkfrom.com/>
http://ec.europa.eu/food/food/foodlaw/guidance/index_en.htm
http://ec.europa.eu/food/food/foodlaw/traceability/factsheet_trace_2007_en.pdf
http://ec.europa.eu/food/food/index_en.htm